

TILVÆKST Grovfoder nr. 17, 19. juni 2025

Indhold

- **Mark**
 - Aktuelt i vårsæd
 - Nøgen bygbrand
 - Aktuelt i foderroer
 - Aktuelt i græs
- **Regler og tilskud**
 - Arealer med PLG-Tilsagn må tidligst slås den 21. juni 2025
 - Beregning af årets resterende kvælstofkvote
 - Obligatoriske målrettede efterafgrøder
 - 5-årige tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer
- **Andet aktuelt**
 - Planterådgiverne holder ferie

MARK

Aktuelt i vårsæd

Af planterådgiver Malte Holm Jakobsen

Svampesituationen i vårbyg

På baggrund af registreringer i registreringsnettet i uge 25 kan den aktuelle svampesituation i vårsæd følges.

Bygrust

Registreringerne i vårsæd fra uge 25 i registreringsnettet viser, at bygrust fortsat er den mest udbredte sygdom i vårbyg. Svampen er nu fundet i omkring 90 procent af de ubehandlede observationer, og der er udløst bekæmpelse i cirka 45 procent af disse. Alle de mest dyrkede sorter vurderes som modtagelige, og der ses endnu ingen klare sortsforskel i angrebene. Bekæmpelse anbefales i modtagelige sorter frem til vækststadium 65 (Blomstringen halvvejs), når mere end 10 procent af planterne er angrebne.

Skoldplet

Skoldplet er i løbet af den forgangne uge blevet mere udbredt, om end angrebene generelt stadig vurderes som moderate. I enkelte marker ses dog mere omfattende angreb, som i modtagelige sorter kan udløse behandling ved over 10 procent angrebne planter kombineret med mindst fem nedbørsdage inden for de seneste 14 dage. I marker med byg som forfrugt og reduceret jordbearbejdning gælder en lavere tærskel.

Bygbladplet

Bygbladplet optræder aktuelt kun i svag til moderat grad, men på lokaliteten Bur er der udløst bekæmpelse i sorten KWS Thalix (gruppe 3 – meget modtagelig), hvor 30 procent af planterne var angrebne. I meget modtagelige sorter

ligger tærsklen for bekæmpelse på over 10 procent angrebne planter i vækststadiet 30-50 og over 25 procent i vækststadiet 51-65.

Anbefaling

Alle vårbygmarker bør behandles mod svampe. Dels giver det et pænt stort merudbytte i de fleste år, dels sikrer det en lettere høst – specielt for de senere såede marker, hvor høsten falder i sidste del af august.

Til den ret sene svampebekæmpelse anvendes ca. 0,3 L/ha Propulse SE 250 + 0,25 L/ha Comet Pro. Comet Pro kan erstattes af 0,2 L/ha Folicur Xpert EC 240/Prosaro/Proline Xpert EC 240/Pictor Active (Agropol tilsættes).

Behandlingsfristerne for midlerne ses i tabellen nedenfor.

Tabel 1 Svampemidlernes behandlingsfrist

Middel	Behandlingsfrist
Comet Pro	Vækststadium 59, gennemskridning
Folicur Xpert EC 240 Proline Xpert EC 240 Proline Propulse SE 250	Vækststadium 61, begyndende blomstring
Pictor Active	Vækststadium 69, afblomstring

Havre – meldug

I havre er det især meldug, der præger billedet. Svampen har bredt sig yderligere i den forløbne uge, og i modtagelige sorter er der udløst bekæmpelse i 25-45 procent af de ubehandlede observationer. Blandt andet er forsøget ved lokaliteten Fåborg ved Varde hårdt ramt med 100 procent angrebne planter i de modtagelige sorter.

Anbefalingen lyder på bekæmpelse ved over 50 procent angrebne planter i vækststadiet 37-50 og over 75 procent i vækststadiet 51-65. Sorterne Scotty og Jacky er vurderet som ikke modtagelige (gruppe 0), og i Scotty – som indgår i registreringsnettet – er der ikke fundet behov for bekæmpelse.

Havrebladplet ses kun svagt i marken, og der er ikke fundet nogen tilfælde af kronrust i uge 25.

Meldug i havre bekæmpes med 0,25-0,3 L/ha Folicur Xpert EC 240/Proline Xpert EC 240/Prosaro. Sprøjtefristen er for alle tre midler vækststadium 61, begyndende blomstring.

Nøgen bygbrand

Af planterådgiver Malte Holm Jakobsen

Angreb af nøgen bygbrand, der er en udsædsbåret sygdom, ses hvert år i både vinter- og vårbyg. Symptomerne er meget tydelige og let genkendelige, da de angrebne aks forvandles til et sort, støvagtigt lag af svampesporer. Trods det dramatiske udseende er der som regel tale om svage og begrænsede angreb. Svampesporerne, det såkaldte brandstøv, blæser desuden hurtigt af aksene og indeholder ikke toksiner, hvorfor de ikke udgør nogen sundhedsrisiko for mennesker eller dyr.

Udbyttetabet ved angreb varierer, men man regner typisk med et tab på cirka 0,75 procent for hver procent angrebne planter. Der er dog væsentlige forskelle mellem sorter, da nogle sorter er mere modtagelige end andre. Derfor spiller sortsvalget en vigtig rolle i forebyggelsen af sygdommen.

I vårbyg anvendes Redigo Pro 170 FS som bejsemiddel, som har vist en høj effektivitet mod nøgen bygbrand med en bekæmpelsesgrad på 80-90 procent.

Når det kommer til økonomisk kompensation ved angreb, findes der ingen faste regler. I praksis har det dog i mange år været almindeligt at yde en form for erstatning, hvis mere end to procent af aksene er angrebet. Det er vigtigt at bemærke, at erstatningen kun dækker en procentdel af udsædens pris og ikke hele udbyttetabet. Ved mere omfattende angreb – typisk over 30 procent angrebne aks – foretages en individuel vurdering af situationen.

Billede 1 Nøgen bygbrand i vårbyg. (Foto: Peter Siebert, SAGRO)

Aktuelt i foderroer

Af planterådgiver Thomas Harbo

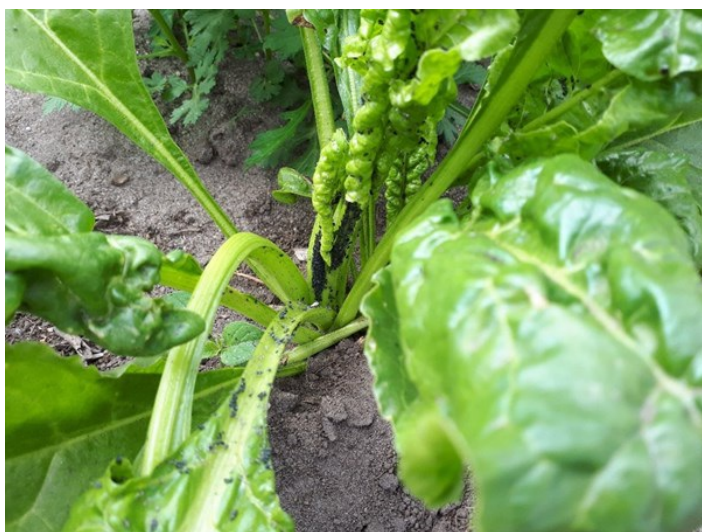
Ved udsigt til varmere vejr skal du være opmærksom på bladlus i roerne.

Skadedyr

Der findes ikke noget registreringsnet for foderroer i Danmark, men i Østdanmark registreres angreb af skadegørere i sukkerroer. Der er klimatiske forskelle mellem Øst- og Vestdanmark, og angreb af sygdomme og skadedyr ses gerne med et par ugers forsinkelse i Vest-sydjylland.

I sukkerroe-registreringerne for uge 24 ses begyndende angreb af bedebbladlus, mens der endnu ikke er registreret ferskenbladlus.

Bedebladlus er fundet i en fjerdedel af markerne. Bedebbladlus bekæmpes ved 50 procent planter med kolonidannelse, der defineres som mere end ni lus pr. plante. Bedebbladlus fremmes ved varme forhold med 25-28 °C. Lusene bekæmpes frem til medio juli.

Billede 2 Bedebbladlus kan optræde meget talrigt i roerne. Lus i dette omfang skal selvfølgelig bekæmpes. (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Ferskenbladlus fremmes af varme forhold og har temperaturoptimum omkring 25 °C. Nedbør forventes i mindre omfang at reducere antallet af lus. Kontroller dine afgrøder for ferskenbladlus, der især kan findes på bladundersider af de ældre blade og evt. i mindre kolonier. Ferskenbladlus skader roerne ved at suge på bladene men især ved at

overføre og sprede virusgulsot, som tidligere var en meget udbredt og tabsvoldende sygdom i foderroer. Ved kraftige angreb ses ofte krusede blade forårsaget af lusenes sugning.

Billede 3 Krusede blade forårsaget af bladlusenes sugning. (Foto: Nordic Sugar)

Billede 4 Grønne ferskenbladlus på roeblad. (Foto: Nordic Sugar)

Bekæmpelsestærsklerne for ferskenbladlus er:

- Op til 12 blade: 1 uvinget lus pr. 10 planter.
- 12-16 blade: 1 uvinget lus pr. plante.

Efter midten af juli er der normalt ikke noget bekæmpelsesbehov.

Tabel 2 Bekæmpelse af bede- og ferskenbladlus i foderroer

Middel	Dosis [kg/ha]	Pris [Kr./ha]	Afstandskrav til [m]			Bemærkninger
			Vandmiljø	§3	Veje, beboelse m.v.	
Afinto/Teppeki	0,14	188	-	-	-	Max. én behandling pr. sæson, 60 dages behandlingsfrist
Pirimor 500 WG	0,28	294	20	-	-	Max. én behandling pr. sæson, 7 dages behandlingsfrist.

Teppeki/Afinto

Teppeki/Afinto er godkendt med 140 g pr. ha og maks. en behandling. Teppeki/Afinto forventes at kunne blandes med flydende mikronæringsstoffer.

Virkningstiden er op til fire uger. Teppeki/Afinto er skånsom overfor bier, humlebier, rovmider og andre nyttedyr.

Pirimor 500 WG

Pirimor 500 WG benyttes med 0,28 kg pr. ha og kun en gang pr. sæson. Bedst effekt med dampvirkning opnås, når behandlingen udføres i vindstille vejr med lune og opadgående temperaturer. Pirimor 500 WG er skånsomt over for bier og rovinsekter som mariehøns, løbebiller, rovbiller, guldøjer, snyltehvepse og edderkopper.

Sprøjteteknik

Det er vigtigt at få en god dækning og særlig nedtrængning i afgrøden for at ramme bladlusene. Derfor anbefales langsom kørsel og mindst 300 L væske pr. ha. Da midlerne er systemiske, er det ikke nødvendigt med meget fine dråber, men undgå alligevel de meget grove dråber fra luftinklusionsdyser så dråberne ikke preller af.

Bladsvampe

Betydende bladsvampe som bederust, bede-meldug og ramularia optræder fortrinsvist sent, og der skal normalt ikke forventes noget bekæmpelsesbehov før ultimo juli/primus august.

Aktuelt i græs

Af planterådgiver Thomas Harbo

Anden slætrunde er i gang. De første høstede andet slæt i sidste uge, og i løbet af den kommende uge når de fleste rundt. Forventningerne til kvalitet og udbytte er positive, og flere regner med at der er høstet godt 6.000 FEN/ha, når første og andet slæt bliver gjort op.

Årets andet slæt ligger en til to uger tidligere end de fleste år. Med fire ugers slætinterval betyder det, at mange vil nå op på seks slæt, inden vækstraten i græsset aftager så meget, at det vil være passende rent fagligt at lade markerne "gå til vinter". Så mange slæt medfører selvsagt store omkostninger, og du bør derfor allerede nu overveje, om du skal justere på din slætstrategi. Det forestående tredje slæt er gerne dét, som bliver tungest fordøjelig af alle årets slæt. Det kan derfor være en fornuftig tilpasning af slætstrategien at øge intervallet mellem andet og tredje slæt til seks uger, og anvende tredje slæt til kvierne. Andre vil maksimere udbyttet af letfordøjeligt græs og protein til køerne, eller skal have tredje slæt til at passe med høst af helsæd, hvorfor der er andre hensyn, der vejer tungere ved fastlæggelse af slætstrategi.

Budskabet her er ikke, at du skal gøre tingene på en bestemt måde, men derimod at du overvejer situationen, så du bedst muligt får tilpasset din strategi efter forholdene.

REGLER OG TILSKUD

Arealer med PLG-Tilsagn må tidligst slås den 21. juni 2025

Af planterådgiver Peter Siebert

Slæt på arealer med tilsagn til pleje af græs- og naturarealer, må tidligst tages fra den 21. juni 2025.

For arealer med tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer (PLG-Tilsagn) med slæt er der en forpligtelse til at tage minimum ét slæt pr. år for at overholde betingelserne for tilsagnet. Slæt betyder i denne forbindelse, at græsset bjærges. For PLG-tilsagn med forpligtelse til afgræsning kan afgræsningen kombineres med slæt, så længe hovedforpligtelsen til afgræsning opfyldes.

- For alle PLG-tilsagn gælder, at arealerne tidligst må slås den 21. juni 2025. For arealer tilmeldt med afgræsningstypen "ekstensiv afgræsning" gælder der særlige regler for afpudsning af arealet.
- For PLG-tilsagn med forpligtelse til slæt skal der tages slæt på arealet minimum én gang i perioden den 21. juni til den 15. september for at overholde tilsagnsbetingelserne.

PLG-tilsagn er 5-årige tilsagn og betingelserne skal overholdes i hele den 5-årige periode. Hvis betingelserne ikke overholdes, risikerer du krav om tilbagebetaling af tidligere års støtte fra tilsagnet, hvorfor det selvsagt er vigtigt at overholde betingelserne i tilsagnet.

PLG-tilsagn har tilsagnskode 66 og 67 (tilsagn givet 2023 eller tidligere) eller nyere tilsagn med tilsagnskode 68 og 69 (start 1. januar 2024). I Fællesskemaet anmeldes PLG-tilsagn som udgangspunkt med afgrødekod 247, 252 eller 318.

Er du i tvivl om, hvad der gælder på dine arealer, kan du kontakte din planterådgiver eller ringe ind på hovednummeret til SAGRO og blive omstillet til en planterådgiver.

SAGRO har telefonnummer 7021 2040.

Beregning af årets resterende kvælstofkvote

Af planterådgiver Thomas Harbo

Vi er nu så langt henne på året, at den sidste handelsgødning snart skal udbringes til græsmarker eller til majs. Du bør derfor få beregnet, hvor meget ubrugt kvælstofkvote, du endnu har, så du i givet fald kan få det brugt, mens der er gode vækstbetingelser. Der er større eller mindre ændringer i de fleste mark- og gødningsplaner, så kvælstofkvoten og forbruget af husdyr- og handelsgødning skal måske lige ajourføres. Kontakt derfor din planterådgiver for en genberegning. Planterådgiveren har brug for flg. oplysninger:

- Anvendt, modtaget/afsat husdyrgødning (ved væsentlige ændringer).
- Indkøbt handelsgødning i perioden fra 1. august 2024 til dags dato.
 - Hos grovvarerforretninger.

- Hos maskinstation (startgødning til majs m.v.).
- Hos udenlandske firmaer.
- Hos andre samarbejdsparter (nabo, driftsfællesskab m.v.).

Prisen på handelsgødning er forholdsvis gunstig i øjeblikket, så måske du også skal disponere en del af næste års forbrug.

Obligatoriske målrettede efterafgrøder

Af planterådgiver Peter Siebert

Kravet til de obligatoriske målrettede efterafgrøder kan inden længe ses i gødningskvote- og efterafgrødeskemaet. Eventuelle manglende målrettede efterafgrøder giver et N-kvotetræk på 175 kg N pr. ha manglende efterafgrøder til næste sæson.

Vi kender i skrivende stund endnu ikke det endelige krav til de obligatoriske målrettede efterafgrøder men forventer, at kravet er offentliggjort, når denne udgave af TILVÆKST Grovfoder bliver sendt ud. I langt det meste af SAGRO's opland er der krav til målrettede efterafgrøder, og de fleste har derfor i et eller andet omfang planlagt og fået tilsagn til de målrettede efterafgrøder i den frivillige ordning, som dermed også giver en støtte på 673 kr. pr. ha. Det meste af SAGRO's opland har det højeste vejledende krav til målrettede efterafgrøder på ca. 45 procent af efterafgrødegrundarealet.

Ifølge Styrelsen for grøn arealomlægning og vandmiljø (SGAV) bliver det inden længe muligt at se det endelige krav i Gødningskvote- og efterafgrødeskemaet (GKEA). Bemærk at SGAV i modsætning til andre ordninger, kontroller mm. ikke sender breve eller notifikationer ud til de ansøgere, som ikke har opfyldt kravet til de målrettede efterafgrøder i EU-ansøgningens nuværende form. Det er derfor vigtigt, at du aktivt tilgår GKEA-skemaet, når det er opdateret med det eventuelle resterende krav til målrettede efterafgrøder, eller aftaler med din planterådgiver at gøre det.

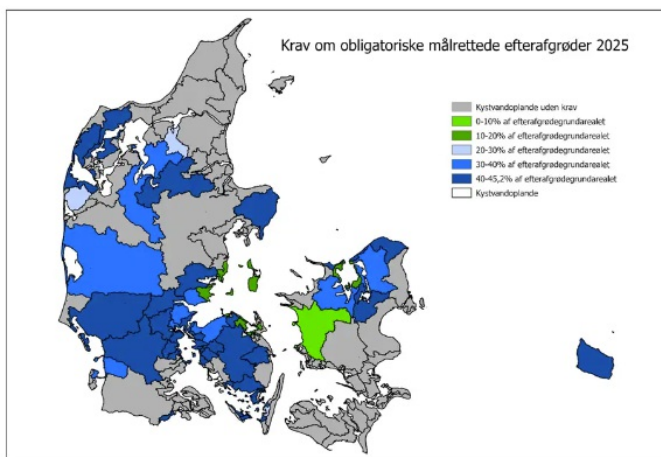
Hvis du allerede i din markplan har planlagt med de ca. 45 procent målrettede efterafgrøder, kan du ikke blive pålagt at skulle have flere målrettede efterafgrøder. Har du derimod af forskellige årsager kun indmeldt en mindre procentdel frivilligt, kan du blive pålagt at skulle have op til de ca. 45 procent målrettede efterafgrøder, alt afhængig af hvor stort det obligatoriske krav er. Du kan altså også være heldig at "slippe med" kun at skulle have f.eks. 30 % målrettede efterafgrøder. Det afhænger af, hvor mange målrettede efterafgrøder, andre ansøgere har indmeldt frivilligt i hele kystvandoplandet. Desto flere målrettede efterafgrøder, der er indmeldt frivilligt, desto lavere kan et eventuelt obligatorisk krav blive for de ansøgere, som ikke har fyldt ansøgningen op med målrettede efterafgrøder op til det vejledende krav, som ofte er på op til 45 procent i SAGRO's opland.

I nedenstående figur fra SGAV kan du få et kort overblik over i hvilke kystvandoplande, der er et obligatorisk krav til målrettede efterafgrøder og hvor stor en andel af efterafgrødegrundarealet, det udgør.

På mange kvægbrug er der pga. sædskiftereglerne, hvor majs kan være undtaget GLM 7-reglen om maks. tre år med samme afgrøde, ikke frivilligt indmeldt målrettede efterafgrøder, da det kolliderer med sædskiftereglerne. Derfor vil mange skulle tilrette GKEA skemaet for at de eventuelt planlagte efterafgrøder i majs bliver registreret korrekt som obligatoriske målrettede efterafgrøder. De obligatoriske målrettede efterafgrøder giver ingen udfordringer med sædskiftereglerne.

Har du ikke planlagt med efterafgrøder i alle majs, skal du også være ekstra opmærksom på, hvorvidt du har et krav, som eventuelt skal opfyldes ved at iså græsefterafgrøder i majs, som ikke oprindeligt var planlagt med efterafgrøder. Inden længe er det jo selvsagt for sent at radrense og iså græsefterafgrøder.

Slutteligt vil jeg nævne, at eventuelle manglende opfyldelse af efterafgrødekravet veksles til et N-kvotetræk i næste sæson på 175 kg N pr. ha manglende målrettede efterafgrøder.

Figur 1 Kort over krav om obligatoriske målrettede efterafgrøder 2025.
(Kilde: Styrelsen for grøn arealomlægning og vandmiljø)

5-årige tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer

Af miljø- og naturrådgiver Michael Holding Hansen

Den 3. juli åbner ansøgningsrunden om nye 5-årige tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer, hvor der gives et tilskud til at afgræsse eller tage slæt på særlige naturarealer, samt lavbund- og vådområder. For nye tilsagn til slæt forventes det dog kun at være muligt i bestemte områder (fuglevenlig drift), og at slæt skal foretages efter 1. september.

For både afgræsning og slæt kan tilskuddet kombineres med grundbetaling, eller der kan søges uden grundbetaling. Derved kan tilsagnet være med til at hæve tilskuddet på et areal, samtidig med at plejen gavner biodiversiteten.

Siden 2023 har ordningen været mere fleksibel og tilgodeser en mere ekstensiv drift af græs- og naturarealerne.

I den kommende ansøgningsrunde forventes tilskudssatserne at være:

Tabel 3 Forventede tilskudssatser til PLG-tilsagn i den kommende ansøgningsrunde

Ordning	Type 68, UDEN grundbetaling	Type 69, MED grundbetaling
Afgræsning	2.600 kr. pr. ha	1.650 kr. pr. ha
Slæt	1.050 kr. pr. ha	850 kr. pr. ha

Vi kan som naturrådgiver være behjælpelige med at kortlægge mulighederne, udarbejde ansøgningen om tilsagn, valg af den mest optimale kontrolmetode for afgræsningen og gennemgang af regler og forpligtigelser.

Derfor anbefaler vi, at du kontakter en naturrådgiver for at afklare mulighederne på dine arealer. Se liste nedenfor.

- Frederik Steen Hansen: 76 60 21 71/fsh@sagro.dk
- Louise Spanggaard Jakobsen: 96 29 66 39/loj@sagro.dk
- Mette Bækgaard Johnsen: 96 29 66 46 /mbj@sagro.dk
- Michael Holding Hansen: 96 29 66 44/mhh@sagro.dk

ANDET AKTUELT

Planterådgiverne holder ferie

Ovenpå et travlt og intenst forår hvad angår både papirarbejde og markbesøg, begynder afviklingen af ferie og overarbejde i planteavlsafdelingen. Bemandingen bliver reduceret hen over sommeren, og du kan derfor ikke forvente, at din normale planterådgiver kan træffes i sommerperioden. Hvis du ikke kan træffe din normale planterådgiver, kan du ringe på SAGRO's hovednummer og blive stillet om til en ledig planterådgiver. SAGRO har telefonnummer 7021 2040.